

lencianes l'arrel de *bizkarr* sense la dental, no sols en els noms *Biscarra*, *-rro*, indicats més amunt, sinó potser en el d'un lloc de gran relleu: el barranc grandios del *Buixcarró* entre Barxeta i Benigànim, caracteritzat per la gran i cantelluda cinglera marmòria, on el formidable penyalar forma un escaire d'escarpada carena, de dalt a baix; recordo haver oït a algú *biskaró* (a Benigànim etc.), si bé és més general *buiškařó* (anotat a Barxeta xxxi, 153.8).

En tot cas, ja dins el terme mun. de Barxeta, hi ha una partida, menys important, que la *GGRV* (498) escriu *Bixcarronet*, o sigui el diminutiu de *Bixcarró*. Seria, doncs, un derivat en *-ON* (sufix intensiu) de *bizkarr*, si bé més o menys influenciat per *buscarró*, *buscall*, i afins, pel fet que és en una de les clotes més boscoses que he travessat en tot el País Val. Ara bé aquest derivat també es troba com NL del nostre alt Pir., com a nom d'unes cavernes o esplugues habitades per gent a qui hom cobra, per al monestir d'Ovarra, les «decimas de ipsa *spluca* de *Viscarrones* / ... rivum dividentem ... *spluca* en Petra Lata» etc., en un doc. ben antic, del S. XI (potser antedatat) (Serrano, *NHRbg.*, 218): formant contrast les roques escairades d'una espluga amb les de la «roca plana» (*petra lata*), amb el riu Isàvena entremig.

Cal doncs que també parlem ací del *Buixcarró*. Diu Cavanilles: «... cerca de la fuente, al término del valle de Bàrig por la parte O. ... se camina hasta formar el valle de Barcheta ... los barrancos de Barcheta ... torciendo hacia el S. ... y a una legua de la citada fuente están las canteras de *Buixcarró*, famosas por la variedad, abundancia y hermosura de sus mármoles; vistas de lejos semejan un gran castillo arruinado por los vivos colores y cortes que resaltan ... pasa por las raíces un barranco, ... allí se ven confusos los colores amarillo, blanco, rojo, pardo y rosa; los bancos marmóreos ... a la altura de 40 a 60 pies del barranco ... piezas para columnas de 30 pies ... éste es el solo mármol de *Buixcarró* a quien falte el entreteido de venitas ... los de color de carne ... se llaman por antonomasia mármol de *Buixcarró* ...».

«Los romanos sacaron varias piezas ... no es tan cierta la opinión de los que pretenden que varios monumentos de aquel tiempo se hicieron de piedras de *Buixcarró*, ... acaso tendrán el mismo origen alguno de los fragmentos que hallé en las excavaciones de Calp, particularmente los que se parecen al amarillo y rosa del *Buixcarró* ... [en efecte en II, 227, a Calp, parla de l'«amarillento roxo del *Buixcarró*»] ... subí desde el barranco varias cuestras ... siguen adelante peñas descarnadas y cuestras incómodas para bajar al valle de Vall digna ...» (I, 214 = 292.6).

GGRV II, 443: «entre estos montes hay canteras de mármoles (sobresaliendo los jaspes de *Buixcarró*, p. 52: del Monte de Cuatretonda se extrae el mármol de *Buixcarró*, cuya subasta produce al Estado 6000 ptas. anuales». Com a cosa proverbial, serveix a Morales Sanmartín per fer un joc de paraules amb *pedra*, al·ludint als «Màrtirs de la *pedra*» (Abdon i Senén, veg. la cita en *AlcM*).

Per a l'origen del nom el que importa no és la pedra, ni l'ús o profit que se'n treu, car el vocabulari i els NLL muntanyencs els creen els rústics que hi transiten i hi cultiven, i en això és la visió del grandios serrat, cantellut i més alt que cap, enlairat damunt del barranc, com ja també es desprèn de la descripció de Cavanilles. Així l'etimologia de l'arrel de *BIZKARR* s'imposa també pel lloc; fonèticament, cap dificultat, puix que el mossàrab tendia fortament a la dilació vocàlica *e-ó > o-ó*, ajudada encara, aquí, per la influència de la labial i dels innombrables NPP àrabs en *Bu-* (< *Abu-*): *do culo < de culo* (Ibn Guzman), *Torrubero* (Museros), *Monrepòs* (< *bu-l rebbàs*, veg., s. v. BO-).

I no manca algun testimoni del *bi-* originari en aquest nom propi mossàrab: no sols perquè crec haver oït variants *Bixcarró* (supra); continuant cap al terme de Barxeta hi ha la pda. amb nom diminutiu: «del *Bixcarronet* se extrae fina piedra» *GGRV*, 498; i és en el mateix *Repartiment* de Val., on llegim que l'any 1249 es fa una donació a un *G. Biscarron* en te. d'Àdor de Gandia (13 k. a l'E. del Buixcarró), ed. Bofarull (p. 414), comprovat *Biscarron* en el facsimil: en ells, però, sense la palatització morisca de *s* en *š*.

Altrament és un NL que es repeteix en altres paratges val. i sempre com a orònim —res de bosc—, generalment barrancs: Barranc i Casa des *Buscarró* (amb l'article mallorquí) te. Tàrbena (xxxiv, 172.18); Barranc de *Buscarró* a Borriol (xxix, 120.2) i a la Pobla Tornesa (xxix, 131.18), i *Els Buscarrons* a Cabanes de l'Arc (ja força lluny de Borriol) (xxix, 124.22); i amb un *en* segurament espuri: *Coveta* d'en *Boscarro* al Boixar de la Tinença (xxvii, 139.22).²

Quant a la formació, pot ser simplement un derivat en *-ON* (amb sufix sigui romànic, o àdhuc pre-romà). I també podria ser un compost ja format en ibero-basc. Hi ha en basc un compost *bizkargune* «colina, altura», del qual ve el nom de *Biscarbó* (supra), i al costat d'aquest existeix la variant suletina *bizkarrune*. En efecte *-un(e)* és variant molt estesa i antiga del terminal *-gune* 'espai de...', veg. Mitxelena, *Apell.* §§ 579, 272: *Biurrun* junt amb *Biurgune*, *Salharune*, *Lobitzune*, *Oyarzun* etc.³

Per altra banda en NLL de l'altre vessant pirinenc, retrobem els derivats de *bizkarr*; amb sufixos diversos i fins amb alternances en el vocalisme de la síl·laba final. Amb sufix bascoide *-OTZE/-ÛSSE*: *Biscarròs* o *-rrosse* població important de les Landes gascones, prop de Parentis-en-Born; amb resposta alt-aragonesa diftongada: *Biscarrués* municipi, vora el Gállego, 30 k. O. d'Osca (p. j. Ayerbe). Amb sufix més simple, *-tze*, un ruisseau de *Biscarce*, i un poc més al Nord la muntanya *Biscarse* en el SO. del Bearn, vall d'Aspa (PRaymond, *Di. Top. B.Pyr.*) ja prop de la frontera lingüística basca. Sense sufix, i amb vocalisme diferent: gc. *biscòr* «de travers», Rohlf's (*ZRPb* XLVII, 398) (< *de biscòr?*). I, ara ja amb el vocalisme è que ens preocupa: *Visker* 11 k. al S. de Tarbe i 8 al SE. d'Ossun (B-Pyr.).